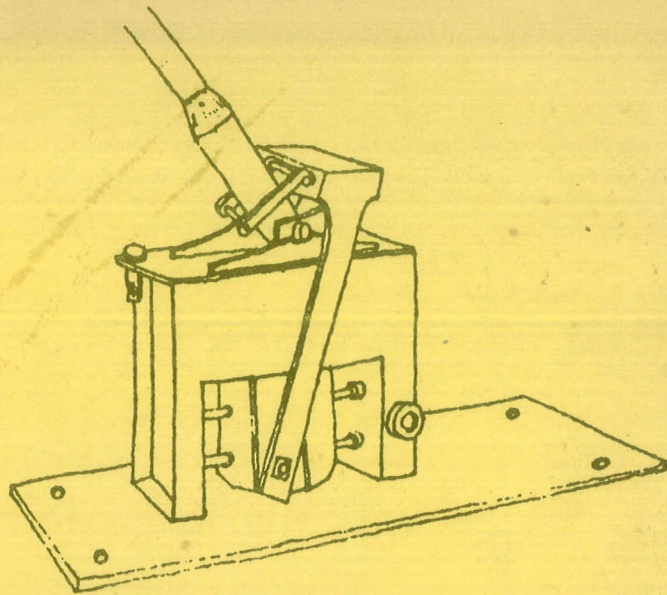
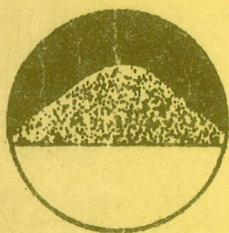
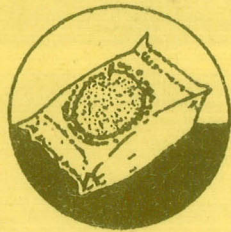

อิฐดินซีเมนต์

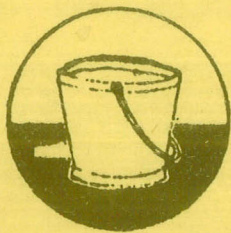
(SOIL-CEMENT BLOCK)

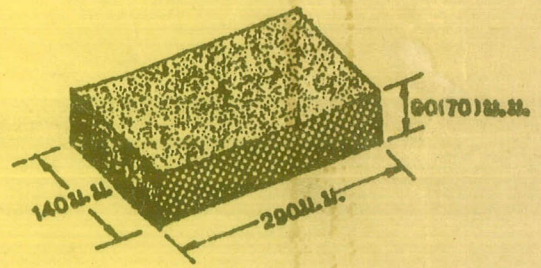
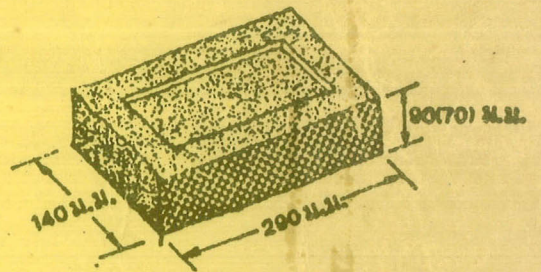
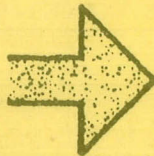
ปูนซีเมนต์

ดินทราย

น้ำสะอาด

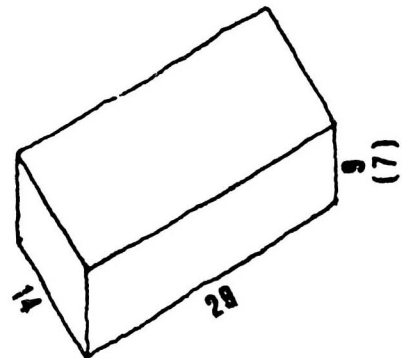
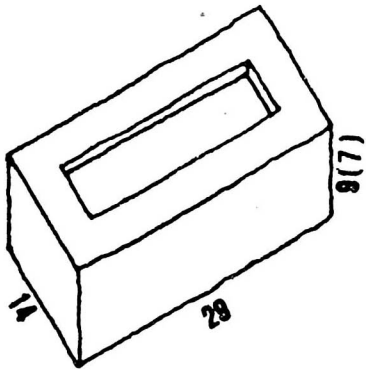
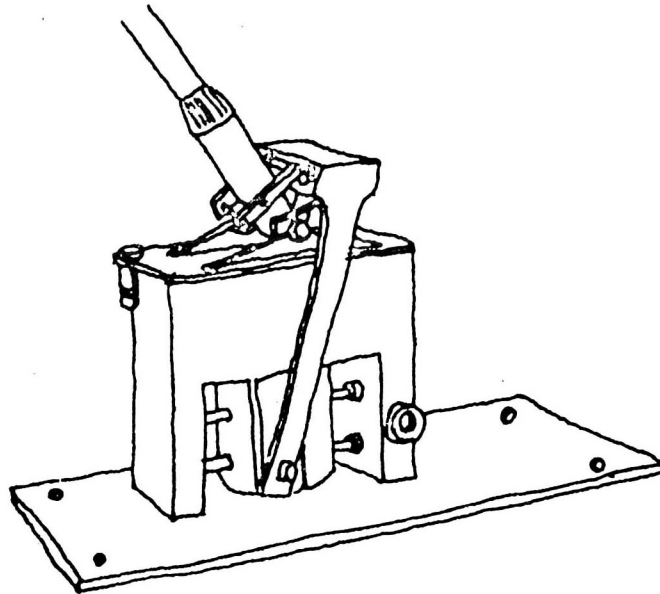

๖๖๖-๙๔๖-๗
:๖๒๔-๑๓๘-๒๓๒-๑
๖๗๕

เจลิยว วัชรพุกก์
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
มิถุนายน ๒๕๒๘

อิฐดินซีเมนต์

(SOIL-CEMENT BLOCK)

เจสสิยา วัชรพงศ์

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

มิถุนายน 2528

004176

666.946.57; 624.138.232-1

ว.ร.

อิฐดินซีเมนต์ : อิฐมหาตไทย

SOIL-CEMENT BLOCK

โดย นายเฉลียว วัชรพุกกั

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

บทนำ

รัฐบาลมีนโยบายเร่งรัดพัฒนาชนบทให้เจริญก้าวหน้า เพื่อให้ชาวชนบทซึ่งมีอยู่ประมาณ 80% ของผลเมืองทั่วประเทศได้มีสภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น ปัญหาหนึ่งที่น่าพิจารณาสําหรับเจ้าหน้าที่ทุกกระทรวง ทบวง กรม ได้แก่ การปลูกสร้างอาคารสถานที่ราชการ และบ้านพักเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในชนบทนั้น ได้มีการออกแบบที่เหมาะสมที่สุดแล้วหรือไม่ กล่าวคือ ขนาด ความมั่นคงแข็งแรง ค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง การบำรุงรักษา การใช้วัสดุในพื้นที่ และการสร้างงาน สร้างอาชีพให้ราษฎรในพื้นที่นั้น เป็นต้น นอกจากนี้บ้านพักอาศัยของชาวชนบทประมาณกว่าหนึ่งล้านหลังคาเรือน ยังมีความเป็นบ้านพักชั่วคราวอยู่ ซึ่งสมควรจะต้องกำหนดนโยบายและหาวิธีการมาดำเนินการก่อสร้างปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบ้านพักชั่วคราวเหล่านี้ให้เป็นบ้านพักถาวรภายในเวลานานสักกี่ปี จึงจะประสพผลสำเร็จ

ในอดีต ประเทศไทยได้ใช้ไม้เป็นวัสดุในการก่อสร้างอาคารบ้านเรือน จนกระทั่งป่าไม้ได้ถูกทำลายลงเป็นอันมาก และเริ่มจะหาไม้มาใช้อยากขึ้นทุกที บัดนี้ต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศและไม่มีราคาแพง ดังนั้นการปลูกสร้างอาคารบ้านเรือนของทั้งส่วนราชการและเอกชนทั่วไปจึงหันมาใช้อิฐและคอนกรีตแทน จะใช้ไม้เฉพาะบางส่วนที่จำเป็น เช่น ประตู หน้าต่าง โครงหลังคา ฯลฯ เท่านั้น

ปัจจุบันนี้ มีการผลิตอิฐขึ้นมาหลายชนิดและหลายขนาด เช่น อิฐมอญ อิฐชลบุรี (ล่องธุ) อิฐ บปก. อิฐกลวง และคอนกรีตบล็อก เพื่อใช้ในการก่อสร้างอาคารบ้านเรือนและสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ โดยใช้วัสดุดิบ เช่น ดินเหนียว ถ้ำกลบ ทราย หิน และซีเมนต์ แต่กรรมวิธีการผลิตอิฐต้องมีการเผาโดยใช้ถ่านหรือไม้เป็นเชื้อเพลิง ดังนั้น อิฐชนิดต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว จะมีความเหมาะสมเฉพาะในพื้นที่ที่มีวัสดุดิบและเชื้อเพลิง เหล่านี้พร้อมอยู่แล้ว เท่านั้น

ดิน (Soil) เป็นวัสดุที่อยู่ทั่วไป โดยเฉพาะดินลูกรัง (Laterite) มีอยู่เกือบทุกจังหวัดทั่วประเทศ (ยกเว้นบางจังหวัดในภาคกลาง) จะมีเม็ดดินขนาดต่าง ๆ ตั้งแต่เล็กขนาดเม็ดดินโคลน เม็ดทรายละเอียด เม็ดทรายหยาบ ถึงขนาดของเม็ดกรวดคละกันไป สามารถจะทำให้แน่นได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าใช้ปูนซีเมนต์ผสมดินลูกรังและน้ำด้วยแล้ว จะทำให้เม็ดดิน

เกาะตัวติดกัน มีกำลังอัดและความหนาแน่นสูง เป็นวัสดุเรียก "ดินซีเมนต์" และเมื่อใช้ส่วนผสมที่เหมาะสม เช่น ดินลูกรังที่คัดเลือกขนาดและคุณภาพแล้ว 9 ส่วน ต่อบูนซีเมนต์ (ตราเสือหรือเทียบเท่า) 1 ส่วน โดยปริมาตร ผสมน้ำให้ชื้นพอเหมาะตามสมควร นำเข้าเครื่องบีบอัดอิฐแบบง่าย ๆ ที่ใช้แรงงาน 1 หรือ 2 คนทำการอัด ซึ่งเรียกว่า เครื่องซินวาแรม (CINVA-Ram Block Press หรือ CINVA-RAM Block-Making Machine) ก็จะได้ "อิฐดินซีเมนต์" หลังจากทำการเก็บไว้ในที่ร่ม คลุมด้วยกระสอบ รดน้ำให้ชุ่ม 3 วัน และเก็บไว้ในที่ร่มอีก 2 สัปดาห์ ก็สามารถนำไปใช้งานก่อสร้างอาคารบ้านเรือนและสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ ได้

ความเป็นมา

การผลิตอิฐดินซีเมนต์เป็นความเพียรพยายามของประเทศพัฒนาแล้วในแถบยุโรปและอเมริกาที่พยายามจะคิดค้นเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เป็นเรื่องง่าย ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่อยู่อาศัยให้กับประเทศที่กำลังพัฒนา โดยการใช้วัสดุหาง่ายในท้องถิ่น ราคาไม่สูงนัก และให้มีการใช้แรงงานที่น้อยมากให้เป็นประโยชน์

สำหรับประเทศไทยได้ให้ความสนใจเรื่องอิฐดินซีเมนต์มานานกว่าสิบปีแล้ว แต่ก็ยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายนัก หน่วยราชการที่ค้นคว้าวิจัยและนำดินซีเมนต์มาใช้ประโยชน์ ได้แก่ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย กองทัพบก กรมทางหลวง หน่วยราชการต่าง ๆ ของกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น โดยเฉพาะอาคารบ้านพักอาศัยที่ใช้อิฐดินซีเมนต์เป็นวัสดุในการก่อสร้างแห่งแรกในประเทศไทย คือ บ้านพักอาศัย จำนวน 1 หลัง ที่อำเภอหนองสูง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย เป็นผู้ดำเนินการจัดทำและก่อสร้างเมื่อประมาณ 10 ปีเศษแล้ว ปัจจุบันบ้านพักหลังดังกล่าวยังคงสภาพดีเช่นเดิม

ในระยะต่อมาหน่วยราชการหลายแห่งได้นำอิฐดินซีเมนต์มาใช้ในการก่อสร้างอาคารบ้านพักอาศัย เช่น สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ฯ ร่วมกับกองทัพภาคที่ 1 ดำเนินการก่อสร้างบ้านพักศาลาประชาคมและโรงเรียน ที่บ้านห้วยไทย อำเภอตาพระยา จังหวัดปราจีนบุรี กองทัพอากาศที่ 3 ส่วนหน้าจังหวัดน่านนำไปสร้างบ้านตัวอย่างที่หมู่บ้านแสงเทียน และสร้างบังเกอร์ ซึ่งสามารถรับแรงของกระสุนปืน เอ็ม.16 ได้โดยไม่แตกหักก่อน

ส่วนกระทรวงมหาดไทย ได้เริ่มให้ความสนใจเรื่องอิฐดินซีเมนต์มาใช้โดยนายเจริญสิทธิ์ ผ่องขลา รองปลัดกระทรวงมหาดไทย เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ค.อ.บค.) ได้สั่งเสริม เผยแพร่และชักชวนให้ส่วนราชการต่าง ๆ

ในจังหวัด อ่างทอง รวมทั้งสถาปัตยกรรม ใช้อิฐดินซีเมนต์เป็นวัสดุก่อสร้าง โดยได้รับความร่วมมือทางวิชาการจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมีการก่อสร้างอาคารอิฐดินซีเมนต์ที่อำเภอ ลี้กิ่งพระ จังหวัดสงขลา และที่จังหวัดยะลาด้วย ต่อมาในปี 2526 นายเขาวนวิศ ฤกษ์ลาภา ผู้ว่าราชการจังหวัดกำแพงเพชร ในขณะที่ได้จัดทำโครงการผลิตอิฐดินซีเมนต์ โดยความร่วมมือจากเรือนจำจังหวัดกำแพงเพชร และวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร โดยมีการดำริต ผนวแพร่ และใช้ก่อสร้างอาคารป้อมยามตำรวจ บ้านพักข้าราชการ พร้อมทั้งชี้ให้เป็นประโยชน์ในการจัดทำเป็นอาชีพเพื่อเพิ่มพูนเป็นรายได้อีกทางหนึ่งด้วย

ในด้านบทบาทการส่งเสริมให้การทำและใช้อิฐดินซีเมนต์นั้น ผู้เขียนได้ลงใจการใช้อิฐดินซีเมนต์ (Soil-Cement) ในการทำถนนและทางหลวงมาตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. 2509 โดยกรมทางหลวงได้ใช้ทำชั้นพื้นทาง (Base Course) เป็นโครงการแรกที่จังหวัดอุบลราชธานี และได้ก่อสร้างอีกหลายสายทางต่อมาและเมื่อผู้เขียนได้ร่วมเป็นคณะกรรมการสร้างงานในชนบทใน พ.ศ. 2524 ก็ได้พยายามแนะนำให้ใช้อิฐดินซีเมนต์ในการก่อสร้างอาคารต่าง ๆ ของโครงการสร้างงานในชนบท นับแต่ปี 2525 เป็นต้นมา แต่ได้รับความสนใจน้อยมาก เพราะส่วนราชการและประชาชนยังขาดความรู้ ความชำนาญในการคัดเลือกดินลูกรังที่มีคุณภาพเหมาะสม และไม่มีความเชื่อมั่นในชนิดของดินลูกรังที่อยู่หรือหาได้ รวมทั้งไม่ชำนาญในการผลิตประกอบกับยังไม่มีการผลิตเครื่องอิฐดินซีเมนต์อย่างแพร่หลาย จึงไม่เชื่อว่าจะสามารถผลิตอิฐดินซีเมนต์ให้มีคุณภาพดีแข็งแรงเพียงพอจะสร้างอาคารบ้านพักให้ชนบถตามต้องการได้ ดังนั้นเมื่อผู้เขียนดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย และมีหน้าที่รับผิดชอบหน่วยราชการรัฐวิสาหกิจ รวม 5 หน่วยงาน จึงได้ให้กรมโยธาธิการทดลองการผลิตอิฐดินซีเมนต์โดยละเอียดได้ให้เขียนตำราคู่มือการผลิตและการใช้ในการก่อสร้างอาคารบ้านพักชนิดต่าง ๆ โดยให้มีารออกแบบอาคารมาตรฐานอิฐดินซีเมนต์ขนาด 6 x 18 ม. เพื่อใช้เป็นอาคารเอนกประสงค์ของส่วนราชการและเอกชน โดยเฉพาะได้ให้มีการออกแบบบ้านชั้นเดียวและสองชั้น สำหรับประชาชนทั่วไปซึ่งสามารถทำและก่อสร้างได้เองด้วย กรมราชทัณฑ์ กรมโยธาธิการ และสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบททั้ง 3 หน่วยราชการ ได้เริ่มการผลิตและสร้างอาคารบ้านพักข้าราชการให้เป็นตัวอย่างในหลายจังหวัด ตั้งแต่ปลาย พ.ศ. 2527 เป็นต้นมา และได้มีนโยบายและเป้าหมายที่จะให้มีอาคารบ้านพักอาศัยตัวอย่างให้เห็นประมาณ 50 จังหวัด ภายใน พ.ศ. 2528 นี้ (สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทจะส่งเสริมให้กลุ่มเยาวชนในชนบทประมาณ 100 กลุ่มใน 50 จังหวัด ผลิตอิฐดินซีเมนต์ไปงานก่อสร้างใน พ.ศ. 2528 และจะให้ส่งเสริม เช่นนี้ทุกปีต่อไป

อิฐดินซีเมนต์ขนาดมาตรฐาน กำหนดให้มี 2 ขนาดเท่านั้น เป็นอิฐเต็มก้อน แบบเรียบ คือ หน้า 7 ซม. และ 9 ซม. มีความกว้าง 14 ซม. และยาว 29 ซม. นอกจากนั้นก็ทำขนาดอื่น ๆ เพื่อมาใช้ประกอบกับขนาดมาตรฐาน เช่น อิฐครึ่งก้อน อิฐเต็มก้อนแฉะ อิฐครึ่งก้อนแฉะ อิฐเต็มก้อนแบบมีบัว 1 ข้าง และมีบัว 2 ข้าง บัวนั้นอาจเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าหรือสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด หรือสี่เหลี่ยมคางหมูยาวตลอดของก้อน เพื่อวางเหล็กเส้นเทปูนซีเมนต์ทราย ใช้เป็นคานรับน้ำหนักหลังกรอบประตู หน้าต่าง โดยการก่ออิฐแบบใส่เหล็กเส้นยาวตลอดเช่นนี้สัก 2 ชั้น ก็จะเสมือนคานคอนกรีตเสริมเหล็กนั่นเอง และสำหรับอิฐที่ไว้นั้นก็เพื่อสอดใส่เหล็กเส้นในแนวตั้ง แล้วเทปูนซีเมนต์ทรายเพื่อให้ง่ายแก่การวางอิฐดินซีเมนต์แข็งแรงขึ้นแทนเสาคอนกรีตเสริมเหล็ก ซึ่งในการออกแบบจะกำหนดให้ใส่เหล็กตามมุมกำแพงและมุมห้อง

อิฐดินซีเมนต์ดีเป็นวัสดุก่อสร้างพื้นฐานที่สามารถผลิตขึ้นได้ง่าย ๆ ประชาชนในชนบท ชาวบ้านทั่วไปสามารถผลิตขึ้นได้เอง เมื่อมีเวลาว่างจากงานประจำตามฤดูกาล หรือเฝ้าเรือนในชนบทที่มีเวลาว่างงานอยู่มาก ก็จะมีงานพิเศษทำ โดยอาศัยเครื่องอัดอิฐดินซีเมนต์แบบง่าย ๆ ซึ่งรัฐบาลอาจจะออกทุนจัดหาให้กลุ่มเฝ้าเรือน กรรมการหมู่บ้าน หรือสถาบันต่าง ๆ ทั่วประเทศ ประกอบกับคู่มือหรือคำแนะนำ หรือสาริตเพียง เล็กน้อยจากเจ้าหน้าที่หรือวิทยากรผู้ชำนาญการเพียงครั้งเดียว นอกจากนั้นการก่อสร้างอาคารบ้านพักอาศัยชาวบ้าน หรือเฝ้าเรือนก็สามารถก่อสร้างได้ด้วยตนเองอีกด้วย เป็นการใช้จ่ายเงินที่น้อยทำให้ประชาชน ทำให้มีรายได้ มีอาชีพ และเป็น การลดค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างได้เป็นอันมาก

โดยที่หน่วยราชการต่าง ๆ ของกระทรวงมหาดไทยได้มีความสนใจ พยายามที่จะเผยแพร่การผลิตการใช้อิฐดินซีเมนต์อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อสร้างอาคารบ้านเรือนของทางราชการและประชาชน ดังนั้นเพื่อเป็นเกียรติต่อกระทรวงมหาดไทย ผู้เขียนจึงคิดว่าเป็น การสมควรอย่างยิ่งที่จะเรียกชื่ออิฐดินซีเมนต์เพื่อให้เป็นที่ยอมรับง่ายว่า "อิฐมหาดไทย"

มติคณะรัฐมนตรี

เพื่อให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม ได้ช่วยส่งเสริมการใช้อิฐดินซีเมนต์ให้แพร่หลายโดยเร็ว ผู้เขียนจึงได้ให้กรมโยธาธิการทำรายงานเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นชอบปฏิบัติตามข้อเสนอของกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับเรื่องการใช้อิฐดินซีเมนต์ในการก่อสร้าง เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2528 โดยมีสาระสำคัญรวม 5 ประการ ดังนี้

1. ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ส่นับสนุนส่งเสริมการผลิตและการใช้วัสดุหินซีเมนต์ รวมทั้งคอนกรีตลูกรัง สำหรับก่อสร้างอาคารในพื้นที่ที่เป็นดินแข็งห่อควร (มากกว่า 6 ต้นต่อตารางเมตร) และมีดินลูกรังคุณภาพเหมาะสมมาใช้ผลิตอิฐดินซีเมนต์ได้ นอกจากนี้ให้พิจารณาออกแบบมาตรฐาน เพิ่มขึ้นเป็นพิเศษ เพื่อใช้วัสดุดังกล่าวได้ในพื้นที่ที่เหมาะสม
  2. งบประมาณปี 2528 และ 2529 กรณีที่หน่วยงานใดจะให้เรือนจำรับเหมาก่อสร้าง สิ่งปลูกสร้างที่ใช้วัสดุหินซีเมนต์ คอนกรีตลูกรัง ให้ใช้แบบมาตรฐานของกรมโยธาธิการ หรือแบบที่กรมโยธาธิการให้ความเห็นชอบ สำหรับวงเงินจ้างเหมาให้กรมโยธาธิการ และสำนักงานงบประมาณกำหนดให้
  3. ให้กรมโยธาธิการคัดอบรมเผยแพร่ความรู้ทาง วิชาการและทางปฏิบัติให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ประชาชนที่สนใจ
  4. ให้กรมโยธาธิการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์วัสดุอิฐดินซีเมนต์ และคอนกรีตลูกรังต่อไป เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
  5. ให้สำนักงานงบประมาณสนับสนุนงบประมาณค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของกรมโยธาธิการ รวมทั้งสำนักงาน ก.พ. สนับสนุนอัตราค่าจ้างแก่กรมโยธาธิการตามโครงการนี้เท่าที่จำเป็น
- อุปกรณ์และวัสดุที่สำคัญ

1. เครื่องอัดอิฐดินซีเมนต์ (CINVA-Ram Block Press) แบบมาตรฐาน
2. ตะแกรงร่อนมาตรฐาน เบอร์ 4 (4.76 มิลลิเมตร) หรือตะแกรงร่อนไม้ไผ่ ส่านที่มีขนาดช่องผ่านประมาณ 4.76 มิลลิเมตร เรียงง่าย ๆ ว่า ตะแกรงไม้ไผ่ตาห่าง
3. ตะแกรงร่อนขนาดมุ้งลวดกันบูง (ประมาณ 1.8 มิลลิเมตร) เรียงง่าย ๆ ว่าตะแกรงมุ้งลวด
4. กะบะตวงดินลูกรังที่ผสมแล้ว 2 ขนาด คือ ขนาดมีความจุดินลูกรังหนัก ประมาณ 6 กิโลกรัม และ 7.5 กิโลกรัม เพื่อผลิตอิฐดินซีเมนต์ขนาดมาตรฐานหนา 7 ซม. และหนา 9 ซม. แบบเสียบ
5. ดินลูกรังที่คัดเลือกแล้ว
6. ปูนซีเมนต์ตราเสือหรือเทียบเท่า

วิธีและขั้นตอนการผลิตอิฐดินซีเมนต์

1. การเลือกดิน กล่าวโดยทั่วไป ดิน (Soil) ที่ไร้อิฐสิ่งสกปรกเชื้อปนก็ สามารถนำมาใช้ได้ แต่จะต้องใช้ส่วนผสมปูนซีเมนต์น้อยหรือมากแล้วแต่ลักษณะคุณภาพลุ่มปติของ ดินเหล่านั้น เช่น ดินทราย ก็ต้องใช้ปูนซีเมนต์ระหว่าง 4.75-9.1 เปอร์เซ็นต์โดยน้ำหนักดิน ส่วนจะต้องใช้ปูนซีเมนต์ระหว่าง 7.45-12.5 เปอร์เซ็นต์โดยน้ำหนัก และดินเหนียวต้องใช้ปูน ซีเมนต์ระหว่าง 12.5-15.4 เปอร์เซ็นต์โดยน้ำหนัก ดังนั้นการเลือกดินลูกรัง (Laterite) ที่ส่วนใหญ่จะมีคุณสมบัติใช้ได้จึงเป็นการเหมาะสมที่จะนำมาใช้ผลิตอิฐดินซีเมนต์เพื่อความแน่นอน ในความแข็งแรง

วิธีการเลือกดินลูกรังในสนามนั้น อาจทำได้ง่าย ๆ วิธีหนึ่ง คือ นำดินลูกรังที่ ร้อนผ่านตะแกรงไม้ไผ่ตาห่างแล้วมาใส่ลงในขวดปากกว้าง เช่น ขวดกาแฟประมาณครึ่งขวด แล้ว เติมน้ำลงในขวดจนเกือบเต็มแล้วจึงเติมเกลือลงไป 2 ช้อนชา เพื่อช่วยให้ตกตะกอนเร็วขึ้น ปิดฝาขวดแล้วเขย่าแรง ๆ จนทั่ว 2 นาที แล้วตั้งทิ้งไว้ให้ตกตะกอนประมาณ 30-60 นาที เมื่อดินจะแยกตัวเป็นชั้นอย่างชัดเจน เม็ดกรวดและทรายจะจมอยู่ก้นขวด เม็ดดินส่วนละเอียดที่สุดจะอยู่บนดินลูกรังที่จะใช้ได้ คือ ดินที่มีชั้นทราย (Sand) และกรวด (Gravel) รวมกัน ต้องไม่ต่ำกว่า 7 ใน 10 ส่วน และเป็นชั้นดินส่วนละเอียดที่สุด (Clay and Silt) ไม่เกิน 3 ใน 10 ส่วน (โดยเฉพาะในส่วนของทรายนั้นไม่ควรน้อยกว่า 1 ใน 3 ส่วน ของปริมาตร เม็ดดินทั้งหมด)

ดังนั้น ในกรณีที่ดินลูกรังในบางท้องที่อาจไม่มีลักษณะ เช่นนี้ หรืออาจมีเม็ดขนาดใหญ่ ที่ค้างบนตะแกรงไม้ไผ่ตาห่างมากเกินไปซึ่งจะทำให้ราคาของดินลูกรังที่นำมาใช้ผลิตแพง เพราะมี ขนาดตลอดตะแกรงไม้ไผ่น้อย เช่น ดินลูกรังธรรมชาติจากบ่อ 1 ม.³ มีขนาดตลอดตะแกรงไม้ไผ่ ตาห่างเพียง 1/3 หรือ 1/2 ม.³ เท่านั้น ก็อาจจะหาทรายหยาบหรือทรายละเอียดหรือดินส่วน ละเอียด (Clay and Silt) ที่หาได้ง่ายในท้องที่และมีราคาถูกมาผสมเพื่อให้มีส่วนผสมที่เหมาะสม และราคาถูกลง การคำนวณหาปริมาณกรวดหรือทรายหยาบ หรือทรายละเอียด หรือดินส่วนละเอียด ส่วนใดเท่าใดจึงจะเหมาะสมผสมมาผสมกับดินลูกรังธรรมชาตินั้น หน่วยราชการในภูมิภาคของ กรมโยธาธิการ และสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทสามารถให้ความช่วยเหลือแนะนำได้เป็นอย่างดี

2. การแยกขนาดดินลูกรัง ดินลูกรังประกอบด้วยเม็ดดินละเอียดถึงหยาบมี หลายสี เช่น สีแดง แดงปนเหลือง เหลือง หรือเทา ดินลูกรังที่ควรนำมาใช้ในการผลิตอิฐ เลือกดินลูกรังที่มีดินส่วนละเอียดน้อย เช่น ดินเหนียวไม่ควรเกิน 10 เปอร์เซ็นต์โดยน้ำหนัก และ

ต้องไม่มีเศษหญ้า ใบไม้ เศษไม้ รากไม้ ฯลฯ เจือปนอยู่ ดินลูกรังที่มีผ่านทรายหยาบและทรายละเอียดปนมากจะดีที่สุด โดยปรกติแล้วดินลูกรังที่มีสีเหมือนอิฐดินเผา ที่กรมทางหลวงใช้สร้างทางมักจะใช้ได้ดี

เมื่อเลือกได้ดินลูกรังจากแหล่งที่เหมาะสมได้แล้ว ก็ให้นำมาร่อนแยกออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นลูกรังเม็ดใหญ่ที่ค้างบนตะแกรงไม้ไผ่ตาห่าง ส่วนนี้จะนำไปใช้ผสมทำอิฐดินซีเมนต์ แต่จะนำไปใช้ผลิตคอนกรีตลูกรัง หรือใช้กระทุ้งแน่นทำฐานรากแทนอิฐหักหรือหินได้เป็นอย่างดี ส่วนที่ 2 เป็นลูกรังที่ผ่านตะแกรงไม้ไผ่ตาห่างแต่ค้างบนตะแกรงมุ้งลวด ส่วนที่ 2 นี้ต่อไปจะเรียกว่า "ส่วนหยาบ" และส่วนที่ 3 เป็นลูกรังที่ผ่านตะแกรงมุ้งลวด ส่วนนี้จะมีเม็ดละเอียดมาก ต่อไปจะเรียกว่า "ส่วนละเอียด"

3. อัตราส่วนผสม ในการผสมดินลูกรัง เพื่อทำอิฐดินซีเมนต์ให้ใช้อัตราส่วนหยาบต่อส่วนละเอียดเท่ากับ 1 ต่อ 3 โดยปริมาตรเอามาผสมให้เข้ากันแห้ง ๆ ก่อน หลังจากนั้นก็ปูนซีเมนต์ (ตราเสือหรือเหยียบเท้า) มาผสมกับส่วนผสมดินลูกรังที่ผสมคลุกเคล้าเข้ากันดีแล้วในอัตรา 1 ต่อ 9 โดยปริมาตร แล้วจึงใช้น้ำสะอาดในปริมาณพอสมควรมาผสมคลุกเคล้ากับส่วนผสมของปูนซีเมนต์และดินลูกรังนั้น วิธีการทดลองว่าส่วนผสมของน้ำเหมาะสมหรือไม่ โดยทดลองกำดินส่วนผสมในอุ้งมือบีบให้แน่นเป็นก้อน (ถ้ามีน้ำพอเหมาะในส่วนผสมก็จะเป็นก้อนได้) แล้วให้ทดลองทิ้งก้อนดินจากระดับหัวไหล่ หรือประมาณ 1.50 ม. ลงบนพื้นแข็ง ถ้าแตกออกเป็นก้อนเล็ก ๆ แสดงว่ามีปริมาณน้ำเพียงพอแล้ว แต่ถ้าหากน้ำมากเกินไป เมื่อทิ้งลงพื้นก้อนดินจะไม่แตก ต้องทดลองใช้น้ำในอัตราส่วนต่าง ๆ หลายครั้งจนกว่าจะได้ส่วนที่ให้ความชื้นพอเหมาะ หนึ่งส่วนผสมที่เปียกเกินไปนั้น จะสังเกตได้เวลาบีบส่วนผสมในอุ้งมือ น้ำจะเปื้อนอุ้งมือหรือในเวลาเอาส่วนผสมมาอัดทำอิฐดินซีเมนต์ น้ำจะถูกบีบให้เต็มออกมาที่ส่วนบนของอิฐ ซึ่งจะต้องลดปริมาณน้ำลงมาอีก หนึ่ง ดินซีเมนต์ที่ผสมน้ำแล้วนั้นจะต้องนำไปอัดทำอิฐให้หมดภายใน 1 ชั่วโมง ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญมากเรื่องหนึ่ง

4. การอัดก้อนอิฐดินซีเมนต์ น้ำส่วนผสมของดินลูกรัง ปูนซีเมนต์ และน้ำที่คลุกเคล้ากันดีแล้วก็เข้าไปเข้าเครื่องอัดอิฐดินซีเมนต์ โดยใช้กะบะดวงที่เตรียมไว้ เพื่อให้ได้ก้อนอิฐดินซีเมนต์ที่มีขนาดและน้ำหนักมาตรฐาน คือ น้ำหนักส่วนผสมประมาณ 6.0 กิโลกรัม และใช้แผ่นไม้หนา 2 เซนติเมตร รองในเครื่องอัดอิฐดินซีเมนต์เพื่อทำก้อนอิฐดินซีเมนต์ ขนาด 7 x 14 x 29 เซนติเมตร แบบเรียบและน้ำหนักส่วนผสมประมาณ 7.5 กิโลกรัม สำหรับก้อนอิฐดินซีเมนต์ ขนาด 9 x 14 x 29 เซนติเมตร แบบเรียบน้ำหนักเหล่านี้จะพอเหมาะ

แรงงาน 1 คน ที่ใช้ชักก้อนอิฐดินซีเมนต์กับเครื่องอัดอิฐดินซีเมนต์ หากปริมาณส่วนผล้มมากเกิน
ไปจะต้องใช้แรงงานมากกว่า 1 คน เครื่องอัดอิฐดินซีเมนต์จะกินกำลังจนฮาร์ดไดรฟ์ง่ายและหากน้อยไปอิฐ
ก็ไม่แน่น มีความแข็งแรงต่ำกว่ามาตรฐาน

ก่อนอัดก้อนอิฐดินซีเมนต์ควรทำความสะอาดเครื่องอัดด้วยผ้าชุบน้ำหมาด ๆ เช็ด
ภายในและขณะใส่ส่วนผสมลงในเครื่องอัด ควรใส่ลงไปประมาณครึ่งหนึ่งก่อนแล้วใช้นิ้วมือกดส่วน
ผล้มตามมุมและขอบ (เพื่อให้ได้ก้อนอิฐดินซีเมนต์ที่มีมุมและเหลี่ยมคม ลอยงาม) แล้วจึงเติมส่วน
ผล้มที่เหลือลงไปจนหมดกะละมัง

กรณีที่จะนำอิฐดินซีเมนต์ไปใช้ก่อกำแพงรับน้ำหนักหลังคา ซึ่งจะก่อในแนวนอน
ควรใช้อิฐแบบเรียบ คือ ไม่มีบัว เพราะจะทำให้สิ้นเปลืองปูนก่อนน้อยลง หากจะก่อผนังกันห้อง
ก็ควรจะก่อในแนวตั้งก็ควรใช้อิฐชนิดมีบัว เพื่อให้เกิดความสวยงาม และลดน้ำหนักอิฐดินซีเมนต์
ลงลดค่าใช้จ่าย ทั้งในการผลิตและในการก่อสร้างลงด้วย

5. การบ่ม ยกก้อนอิฐดินซีเมนต์ที่อัดด้วยเครื่องอัดแล้วออกจากแบบด้วยจุกมือ
ทั้งสองข้างโดยควรให้มีแบบแผ่นเหล็กรองกันไปด้วย ซึ่งจะช่วยให้ยกไปง่ายเข้า และมุมไม่แตก
ป็นง่าย แล้วนำไปวางเรียงไว้บนไม้แผ่นเรียบในที่ร่ม และทำการบ่มดังนี้

5.1 ปิดด้วยฟาง แฝก หรือใบไม้ ในกรณีที่อากาศร้อนมาก

5.2 ในช่วงเวลา 12 ชั่วโมง หลังจากนำก้อนอิฐดินซีเมนต์ออกจาก
เครื่องอัดให้พรมน้ำจนทั่วทุกก้อน หรือไปใช้ถังบัวรดจนเปียกวันละ 2-3 ครั้ง ในตอนเช้า บ่าย
และเป็นตลอดเวลา 3 วันติดต่อกัน หรือจะใช้กระสอบเก่าชุบน้ำจนเปียกคลุมไว้ แล้วรดน้ำให้
กระสอบเปียกชุ่มเสมอตลอดเวลา 3 วันติดต่อกัน

5.3 เมื่อพ้น 3 วันแล้ว ให้นำอิฐดินซีเมนต์ไปวางเรียงซ้อนกันบนพื้นที่เรียบ
และอยู่ในร่ม คลุมด้วยฟาง แฝก หรือใบไม้ จนมีอายุครบ 14 วัน จึงนำไปใช้งานได้

สรุปแล้วการผลิตอิฐดินซีเมนต์นั้นต้องเลือกวัสดุดินลูกรังที่มีคุณภาพเหมาะสม
ใช้ส่วนผสมของเม็ดดินลูกรังขนาดต่าง ๆ รวมทั้งปูนซีเมนต์ และน้ำต้องกระทำตามขั้นตอนโดย
ปราศทุกขั้นตอน จึงจะได้อิฐดินซีเมนต์ที่มีคุณภาพดีแข็งแรงมั่นคง โดยปกติจะใช้คนทำงาน
4 คน ต่อเครื่องอัดอิฐดินซีเมนต์ 1 เครื่อง ในการร่อนดินลูกรัง การผสม การอัดและการบ่ม
ในวันหนึ่ง ๆ ทำงาน 6 ชั่วโมง จะทำได้ประมาณ 200-300 ก้อน

ต้นทุนการผลิตอิฐดินซีเมนต์ขนาดมาตรฐานแบบเรียบหนา 7 ซม. กว้าง
14 ซม. ยาว 29 ซม. ค่าปูนซีเมนต์ตราเสือหรือเทียบเท่าก้อนละ 0.80 บ. ถ้ำหนา 9 ซม.

ก้อนละ 1.00 บ. สำหรับค่าดินลูกรังก้อนละ 0.20-0.80 บ. แล้วแต่ชนิดหินหรือโกล รวมค่าวัสดุ 1.00-1.80 บ. ราคาจำหน่ายก้อนละ 2.00-2.50 บ. ซึ่งผู้ผลิตจะได้เป็นค่าแรงการผลิตประมาณก้อนละ 0.50-1.00 บ.

วิธีการผลิตแผ่นคอนกรีตลูกรัง

แผ่นคอนกรีตลูกรัง มีลักษณะคล้ายแผ่นศิลาแลง สามารถนำมาใช้ก่อเป็นฐานรากเพื่อรับน้ำหนักกำแพงอิฐดินซีเมนต์ ในการก่อสร้างบ้านพักอาศัยหรือสำนักงานและกำแพงรับน้ำหนักของโครงสร้างของหลังคา โดยไม่ต้องมีเสาและคานคอนกรีตคอดินทั้งนี้ตามแบบมาตรฐานของกรมโยธาธิการ ซึ่งมีวิธีการผลิตดังนี้

1. การแยกขนาดลูกรัง ค่าเงินการเช่นเดียวกับวิธีการผลิตอิฐดินซีเมนต์จะได้นขนาดของเม็ดลูกรังแยกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ลูกรังเม็ดใหญ่ที่ค้ำบนตะแกรงไม้ไผ่ตาห่างต้องเป็นเม็ดที่แข็งไม่ใช่มนุษย์ที่แตกเมื่อโดนน้ำ ส่วนที่ 2 ลูกรังที่ผ่านตะแกรงไม้ไผ่ตาห่างแต่ค้ำบนตะแกรงมุ้งลวด หรือที่เรียกว่า ส่วนหยาบ และส่วนที่ 3 ลูกรังที่ผ่านตะแกรงมุ้งลวดซึ่งมีเม็ดละเอียดมาก หรือที่เรียกว่าส่วนละเอียด

2. การผสม ตวงลูกรังส่วนที่ 1 จำนวน 2 ส่วน ผสมกับส่วนที่ 2 หรือส่วนหยาบ จำนวน 1 ส่วนโดยปริมาตร แล้วนำไปล้างน้ำเพื่อชะล้างสิ่งสกปรกต่าง ๆ ออกให้มากที่สุด เสร็จหนึ่งเป็นดินหรือกรวด และทรายหยาบที่ต้องสะอาดในการผสมคอนกรีต ต่อไปตวงดินส่วนที่ 3 หรือส่วนละเอียด จำนวน $1\frac{1}{2}$ ส่วน ผสมกับปูนซีเมนต์ (เทียบเท่าตราเสือ) 1 ส่วนให้เข้ากัน แล้วเติมส่วนผสมของส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 ซึ่งล้างน้ำแล้วลงไปคลุกเคล้าให้เข้ากัน เสร็จแล้วจึงค่อย ๆ เติมน้ำจนส่วนผสมเหนียว คือค่อนข้างข้น (ถ้าเติมน้ำมาก ส่วนผสมจะเหลวและคอนกรีตจะมีความแข็งแรงน้อย) นำไปเทลงในแบบไม้ขนาด 30 x 60 หน้า 15 ซม. เมื่อถอดแบบแล้วจะต้องนำไปบ่มลักษณะเดียวกับอิฐดินซีเมนต์ราคาต้นทุนค่าวัสดุของแผ่นคอนกรีตลูกรังขนาดนี้ประมาณแผ่นละ 16 บาท หนึ่งอาจใช้แบบขนาด 20 x 40 หน้า 15 ซม. ก็อาจเพียงพอสำหรับใช้เป็นฐานรากในพื้นที่ยี่ดินแข็ง สำหรับแผ่นคอนกรีตลูกรังนี้ อาจผลิตขนาด 20 x 40 หน้า 5 ซม. เพื่อตาดูส่งน้ำขนาดเล็ก หรือผลิตขนาด 30 x 30 หน้า 5 ซม. เพื่อปูทางเท้า หรือปูเป็นทางเดินรอบ ๆ อาคารบ้านพักอาศัยหรือปูพื้นบ้านแล้วเทคอนกรีตหนา 3-4 ซม. ทับหน้าอีกชั้นหนึ่ง

ปูนก่อ

ในการส่งมอบวิธีการก่อสร้างอาคารบ้านพักอาศัยในระยะแรกนี้ ผู้เขียนขอแนะนำ ให้ใช้ปูนก่อโดยปูนซีเมนต์ทราย 1 ต่อ 3 ส่วนโดยปริมาตร แต่ในอนาคตก็อาจใช้ปูนก่อจากดิน ลูกรังได้ด้วย โดยร่อนดินลูกรังให้ผ่านตะแกรงมุ้งลวดแล้วนำไปผสมกับปูนขาว ในอัตราส่วน ปูนขาว 1 ส่วน ดินลูกรัง 5 ส่วนโดยปริมาตร (โดยลูกรังส่วนนี้ต้อง เป็นผลิตภัณฑ์ เปอร์ เซินต์ผ่าน ตะแกรงเบอร์ 200 ต่ำกว่า 5%) แล้วเติมน้ำจนชุ่มหมักไว้ 10 ชม. เติมน้ำปูนซีเมนต์ทราย สือ ลงไปอีก 1 ส่วน ผสมให้เข้ากันจนเหนียว นำไปใช้ก่ออิฐดินซีเมนต์ได้

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

นอกจากการผลิตอิฐดินซีเมนต์ขนาดมาตรฐานในรูปแบบต่าง ๆ กันดังกล่าวข้างต้นมาแล้วนั้น เครื่องซีเมนต์ก็สามารถใช้ทำกระเบื้องปูพื้น (Floor tiles) ที่มีความหนา 3 ซม. แต่ส่วนผสมที่ใช้จะเป็นทรายละเอียด 2 ส่วน กับปูนซีเมนต์ 1 ส่วน อาจใส่สีต่าง ๆ ตามต้องการลงไปด้วย ส่วนผสมทรายปูนซีเมนต์นี้จะเป็นส่วนผสมของกระเบื้องปูพื้น วิธีการที่ต้องมีแบบ ไม้หนาประมาณ 6 ซม. และส่วนบนมีแผ่นเหล็กเรียบปูทับไว้ลงในเครื่องอัดอิฐดินซีเมนต์และ เมื่อใส่ส่วนผสมดังกล่าวลงไปให้หนาประมาณ 6-10 มิลลิเมตร เสรีแล้วใส่ส่วนผสมดินซีเมนต์ เข้มเตี่ยวกับการทำอิฐดินซีเมนต์ โดยให้ความชื้นเท่ากับส่วนผสมทรายปูนซีเมนต์ แล้วทำการอัดก็จะได้กระเบื้องปูพื้นที่มีคุณภาพดีได้

นอกจากกระเบื้องปูพื้นแล้วก็อาจใช้อิฐดินซีเมนต์ทำถังน้ำ อิฐดินซีเมนต์รูปทรงกลม หรือเหลี่ยม โดยฉาบด้วยปูนฉาบอีกครั้ง หรืออาจก่อเป็นรูปเหลี่ยมเป็นคอกใช้ในการผลิตปุ๋ยหมัก ใล้อยะ และเตาเศรษฐกิจแบบต่าง ๆ ก็ใช้ดินซีเมนต์ก่อได้เลย รวมทั้งการใช้สร้างหลังคาดิน ซีเมนต์ โดยการโยนไม้ไผ่ขัดตะขวงบนโครงสร้างของหลังคาแล้วฉาบด้วยปูนซีเมนต์ผสมดิน ให้หนาประมาณ 3 ซม. เมื่อแห้งแล้วทาทับด้วยฟลีสโค้ตกันรั่ว เป็นต้น

อนึ่ง เครื่องซีเมนต์นี้ก็อาจใช้ทำอิฐรูปหัวใจ (I-shaped block) อิฐรูปแบบต่าง ๆ เช่น มีรูปกลมหรือรูปเหลี่ยมตรงกลาง เพื่อใช้สำหรับสอดใส่ท่อจ่ายไฟฟ้า รวมทั้งรูปแบบสำหรับรองรับรอบประตู เป็นต้น

อีกประการหนึ่งการใช้ส่วนผสมของดินลูกรังกับปูนซีเมนต์ ปกติจะใช้ 9 ต่อ 1 ส่วนโดยปริมาตร ซึ่งได้อิฐที่มีความแข็งแรงทนทานตามสมควร ใช้ก่อสร้าง เป็นกำแพงรับน้ำหนัก ได้และราคาก่อนข้างต่ำเหมาะสมแล้ว แต่ก็อาจเปลี่ยนแปลงส่วนผสม เพื่อให้ได้อิฐที่มีคุณภาพดีขึ้น

เช่น เป็น 8 ต่อ 1 ส่วนโดยปริมาตร หรือแม้แต่ 7 ต่อ 1 ส่วนโดยปริมาตร ในกรณีที่ไม่แน่ใจว่าดินลูกรังจะมีคุณภาพเพียงพอหรือไม่ ซึ่งก็จะทำให้ราคาของอิฐแพงขึ้นไปด้วย และก็ได้มีการทดลองการใช้ดิน (Soil) ที่มีส่วนผสมของเม็ดดินขนาดต่าง ๆ ที่เหมาะสม ในอัตราส่วนต่าง ๆ กับปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ (Portland Cement) บ้าง เพื่อให้สามารถใช้อิฐได้รวดเร็วและใช้ปูนขาว (Slaked lime) บ้าง แต่ถ้าใช้ปูนขาวผสมก็ต้องเก็บบ่มไว้อย่างน้อย 3-4 อาทิตย์ก่อนนำไปใช้งาน

อย่างไรก็ตามได้เคยมีการทดลองในอเมริกา (U.S. National Bureau of Standards) เกี่ยวกับวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง ได้ทดลองอัดอิฐดินซีเมนต์ที่ใช้ส่วนผสมจากดิน (Soil) ซึ่งประกอบด้วยทราย (Sand) 50% ดินล่วนละเอียด (Clay and Silt) 50% (หมายเหตุ.- เฉพาะดินล่วนละเอียดนั้น ผู้เขียนเห็นว่าควรมีอยู่ระหว่าง 5-30 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น) และปูนซีเมนต์ 8 เปอร์เซ็นต์โดยน้ำหนัก ปรากฏว่าก็ได้อิฐที่มีคุณภาพแข็งทนทานดีกว่าอิฐดินเผาชนิดต่าง ๆ (Common burned bricks) ทั้งในด้านการรับแรงกดแรงดันทางด้านข้างแม้จากลมพายุ นอกจากนั้นกำแพงอิฐดินซีเมนต์ก็เป็นวัสดุทนไฟและเป็นฉนวนกันความร้อนได้ดีเช่นเดียวกับกำแพงคอนกรีต

ประการที่สำคัญมากอย่างหนึ่งในการก่อสร้างอาคารบ้านพักอาศัยด้วยอิฐดินซีเมนต์ คือ การพยายามทำให้ผิวของอิฐคงทนถาวรต่อสภาวะอากาศ ความชื้นและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น ในกรณีที่ต้องการให้ผนังภายในห้อง เรียบก็ให้ฉาบปูน ทาสีตามต้องการ แต่ภายนอกไม่ควรฉาบปูน เพราะจะได้ลดค่าใช้จ่ายและต้องการให้แสงสีลักษณะของอิฐไว้ด้วย จึงควรทาสีด้วยน้ำยาซิลิโคน แล้วทาหับด้วยสี ประเภทอะคริลิคแลคเกอร์ 2 ครั้ง

การก่อสร้างอาคารด้วยอิฐดินซีเมนต์

เทคนิคใหม่อย่างง่าย ๆ ที่นำมาใช้ในการก่อสร้างอาคารบ้านพักด้วยอิฐดินซีเมนต์เพื่อลดค่าใช้จ่าย รวมทั้งเพื่อให้ประโยชน์ที่มีความรู้พื้นฐานด้านการก่อสร้างสามารถจะก่อสร้างด้วยตนเองได้ก็คือ การใช้แผ่นคอนกรีตลูกรังเป็นฐานรากรับน้ำหนักกำแพงแทนการหล่อคานคอดิน และการใช้เหล็กเส้นเสริมอยู่ในกำแพงอิฐดินซีเมนต์ยึดโครงหลังคาไว้กับฐานรากแทนเสาคอนกรีตเสริมเหล็ก ซึ่งจะลดความสิ้นเปลือง กำหิน กรวด ทราย ค่าปูนซีเมนต์ ค่าเหล็กเส้นและไม้แบบลงได้มาก

ปัจจุบันมีอาคารอิฐดินซีเมนต์ตัวอย่างที่สร้างตามวิธีการดังกล่าวข้างต้นนี้แล้วเสร็จ
เรียบร้อยหลายแห่ง เช่น บ้านพักข้าราชการเรือนจำชั่วคราวหนองกระเทียม จ.ลำปาง อาคาร
ร้านค้าผลิตภัณฑ์เรือนจำ จ.ตาก บ้านพักข้าราชการเรือนจำกลางนครราชสีมา เรือนจำกลาง
คลองไผ่ จ.นครราชสีมา และเรือนจำกลางนครสวรรค์ ส่วนที่ก่อสร้างใกล้จะแล้วเสร็จมีที่
จ.ศรีสะเกษ จ.อุบลราชธานี อ.ปราสาท จ.สุรินทร์ จ.กำแพงเพชร จ.สงขลา อ.ปรางบุรี
จ.ประจวบคีรีขันธ์ ฯลฯ นอกจากนี้ที่อำเภอเวียงชัย จ.นครราชสีมา ได้ส่งเสริมการผลิตอิฐดิน
ซีเมนต์เพื่อนำมาปรับปรุงต่อเติมบ้านเรือนกันอย่างกว้างขวางด้วย

สำหรับบ้านพักข้าราชการชั้นเดียวแบบแฝด (2 ครอบครัว) ก่อสร้างด้วยอิฐดิน
ซีเมนต์สี่เนื้อที่ไผ่ล้อย 120 ตารางเมตร (ครอบครัวละ 60 ตารางเมตร มี 2 ห้องนอน 1
ห้องเอนกประสงค์ 1 ห้องครัว และ 1 ห้องสุขา) ซึ่งได้สร้างเป็นตัวอย่างหลายจังหวัดแล้วนั้น
ค่าก่อสร้างทั้งสิ้นประมาณ 2,200-2,400 บาท ต่อเนื้อที่ไผ่ล้อย 1 ตารางเมตร ซึ่งต่ำกว่า
ราคาค่าก่อสร้างของทางราชการ 15-20% ก่าสั่งให้กรมโยธาธิการปรับปรุงการออกแบบ
อาคารและบ้านพักแบบต่าง ๆ ให้ประหยัดยิ่งขึ้น และเพื่อความชำนาญในการผลิตและการก่อสร้าง
มากขึ้น ก็อาจลดราคาค่าก่อสร้างลงได้อีกประมาณ 5-10%

ส่วนบ้านพักอาศัยชั้นเดียวสำหรับประชาชนนั้น แบบที่เหมาะสมสำหรับผู้มีรายได้
ปานกลางหรือมีรายได้น้อยควรเป็นขนาด 6.00 x 6.00 ม. (36 ตารางเมตร) มี 1 ห้องนอน
1 ห้องรับแขกหรือห้องเอนกประสงค์ 1 ห้องครัว และ 1 ห้องสุขา ค่าก่อสร้างทั้งสิ้นจะเป็น
ค่าวัสดุต่าง ๆ รวมทั้งสุขภัณฑ์ ไฟฟ้า ประปา ประมาณ 57,000 บาท ค่าแรงงานก่อสร้าง
15,000 บาท รวมทั้งสิ้น 72,000 บาท (เฉลี่ยตารางเมตรละ 2,000 บาท) หากจะผลิตอิฐ
ดินซีเมนต์เอง และแผ่นคอนกรีตฉลุทำเอง รวมทั้งก่อสร้างเองโดยจ้างเฉพาะช่างฝีมือเป็น
พิเศษเท่านั้น ค่าก่อสร้างก็จะลดลงได้อีกประมาณ 15,000 บาท คงเหลือค่าก่อสร้างเพียง
57,000 บาท (ประมาณตารางเมตรละ 1,580 บาท)

การส่งเสริมการผลิตและใช้อิฐดินซีเมนต์

อิฐดินซีเมนต์วิธีการผลิตง่าย ๆ ใช้น้ำล้อยที่อยู๋ในท้องที่เป็นหลักกับแรงงานและ
เครื่องอัดอิฐดินซีเมนต์ ซึ่งเรือนจำจังหวัดตากผลิตจำหน่ายในราคาประมาณ 3,800-4,000
บาท สำหรับต้นทุนการผลิตโดยไม่รวมค่าแรงงานเพียงก้อนละประมาณ 1.00-1.80 บาทเท่านั้น
จึงเหมาะสมที่จะนำไปเผยแพร่ให้สภาพตำบลและราษฎรในท้องถิ่นชนบทดำเนินการผลิตอิฐดิน

ซีเมนต์เพื่อใช้ในการก่อสร้างอาคารต่าง ๆ ของทางราชการ รวมทั้งสิ่งปลูกสร้างตามโครงการ
กลบฝังหรือการปรับปรุงต่อเติมอาคารเรือนราษฎร ให้มีความมั่นคงแข็งแรงยิ่งขึ้น นอกจากนี้อาจยึด
เป็นอาชีพโดยดำเนินการผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นรายได้เสริมอีกทางหนึ่งด้วย

กรมโยธาธิการได้จัดส่งเอกสารวิชาการ จำนวน 2 ฉบับ คือ ข้อมูลทางวิชาการ
ศึกษาการทำอิฐดินซีเมนต์ และคู่มือแนะนำการทำและการใช้อิฐดินซีเมนต์ในการก่อสร้างมาให้
จังหวัด อ่างทอง และลพบุรี เป็นผู้ถือดำเนินการแล้ว เมื่อ พ.ศ.2528 และกำลังทำการ
ปรับปรุงการออกแบบอาคารต่าง ๆ ของทางราชการและบ้านพักอาศัยชนิดชั้นเดียวและสองชั้น
อีกหลายแบบ รวมทั้งได้ออกแบบเพื่อนำมาใช้ในพื้นที่อื่นที่อ่อนแอได้ด้วย เอกสารที่จะจัดทำขึ้นใหม่
นี้คาดว่าจะแจกจ่ายไปให้หน่วยราชการต่าง ๆ ตลอดจนชนกลุ่มชาติได้ประมาณเดือนกันยายนคนี้

หน่วยงานที่ปรึกษา

1. ที่ทำการโยธาธิการจังหวัด (58 จังหวัด)
2. สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทจังหวัด (57 จังหวัด)
3. ศูนย์ปฏิบัติการเร่งรัดพัฒนาชนบทที่จังหวัดลำปาง ขอนแก่น นครราชสีมา
สุพรรณบุรี ประจวบคีรีขันธ์ (ปราณบุรี) และสงขลา (หาดใหญ่)
4. ฝ่ายวิเคราะหฺ์วิจัย ศูนย์วิชาการและอบรมช่างเทคนิค กรมโยธาธิการ

โทรศัพท์ 424-0401

เอกสารอ้างอิง

1. กรมโยธาธิการ : ข้อมูลทางวิชาการศึกษาการทำอิฐดินซีเมนต์
2. กรมโยธาธิการ : คู่มือคำแนะนำการทำและการใช้อิฐดินซีเมนต์ในการก่อสร้าง
3. Volunteers in Technical Assistance : Making Building Blocks with the CINVA-Ram Block Press.
4. วัฒนา ธรรมมงคล และธำรง เปรมปรีดิ์ ย่อกิดการใช้ดิน-ซีเมนต์เป็นวัสดุก่อสร้าง, วารสารวิศวกรรมก้าวหน้า ตุลาคม 2526
5. Directorate of Building Research, Bandung, Indonesia 1976 : Operating Manual CINVA-RAM Block-Making Machine.

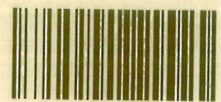
666.946.7

:624.138

.232.1

วชร

ศูนย์บริการเอกสารการวิจัยฯ

BT4176

อิฐดินซีเมนต์